

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
--------------------	----

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Θεωρητικές προσεγγίσεις

1.1. Γιατί είναι σημαντική η γνώση του θεωρητικού πλαισίου; . . .	17
1.2. Σχετικές θεωρητικές προσεγγίσεις	18
1.2.1. Τι προβλέπει τις συμπεριφορές υγείας: Ο ρόλος των πεποιθήσεων	18
1.2.2. Τι προβλέπει τις συμπεριφορές υγείας: Τα κοινωνιογνωστικά μοντέλα	26
1.2.3. Τι προβλέπει τις συμπεριφορές υγείας: Οι ατομικές πεποιθήσεις και προθέσεις είναι αρκετές;	33
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΚΕΦ. 1)	42

2. Σεξουαλικότητα και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών

2.1. Θεωρητικές προσεγγίσεις	51
2.2. Το παιδί ως μέρος του όλου της κοινωνίας	62
2.2.1. Το φύλο και τα στερεότυπα	62
2.2.2. Σεξουαλικός προσανατολισμός	70
2.2.3. Δεξιότητες προς ανάπτυξη προκειμένου να προαχθεί η σεξουαλική υγεία	73
2.3. Η σεξουαλικότητα στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών: Ο ρόλος της οικογένειας	76
2.3.1. Η προσέγγιση του θέματος από τους γονείς: Γιατί να μιλήσουν νωρίς στα παιδιά για τη σεξουαλικότητά τους;	76

2.3.2. Η προσέγγιση του θέματος από τους γονείς: Πώς προτείνεται να απαντούν σε συγκεκριμένα ερωτήματα; Είτε στο παιδί είτε στον εαυτό τους	79
2.3.3. Η προσέγγιση του θέματος από τους γονείς: Τι να διδάξουν στο παιδί και πότε;	84
2.3.4. Ποιες σεξουαλικές συμπεριφορές των παιδιών κρίνονται ως «ηλικιακά κατάλληλες»;	86
2.4. Σεξουαλική εκπαίδευση: Χρήσιμες θεματικές ενότητες ανά στάδιο	88
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΚΕΦ. 2)	95

3. Σεξουαλική βία και παιδί

3.1. Ποια παιδιά μπορεί να αποτελέσουν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης;	105
3.2. Πότε υποπτευόμαστε ότι ένα παιδί μπορεί να κακοποιείται σεξουαλικά;	106
3.3. Μα γιατί δεν το αποκαλύπτει το ίδιο το παιδί;	111
3.4. Ποιοι μπορεί να είναι δράστες σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών;	112
3.4.1. Σεξουαλική κακοποίηση με θύτη ενήλικα	112
3.4.2. Σεξουαλική κακοποίηση με θύτη ανήλικο: Η επιβλαβής σεξουαλική συμπεριφορά των ίδιων παιδιών	114
3.5. Επιπτώσεις της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης	121
3.6. Διαδικτυακή σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών	123
3.6.1. Χαρακτηριστικά της διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών	123
3.6.2. Τύποι διαδικτυακής σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών και εφήβων	124
3.7. Σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί: Πρόληψη και αντιμετώπιση	126
3.7.1. Τι μπορεί να βοηθήσει στην επούλωση του τραύματος;	126
3.7.2. Στρατηγικές πρόληψης και αντιμετώπισης σε όλα τα επίπεδα	126
3.8. Σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί: Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην αναγνώριση της σεξουαλικής κακοποίησης και στην καταγγελία της	128
3.8.1. Νομικό πλαίσιο	128

3.8.2. Η αντιμετώπιση του παιδιού κατά την αποκάλυψη . . .	130
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΚΕΦ. 3)	133

ΜΕΡΟΣ Β΄

4. Σεξουαλική εκπαίδευση	137
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΚΕΦ. 4)	143

5. Προγράμματα σεξουαλικής εκπαίδευσης: Οι σύγχρονες προσεγγίσεις

5.1. Τύποι προγραμμάτων σεξουαλικής εκπαίδευσης	148
5.1.1. Συμπεριληπτική ως προς τη σεξουαλική ποικιλομορφία σεξουαλική εκπαίδευση	151
5.1.2. Συμπεριληπτική ως προς την αναπηρία σεξουαλική εκπαίδευση	155
5.2. Ολοκληρωμένη σεξουαλική εκπαίδευση (comprehensive sexuality education): Η βάση των σύγχρονων προγραμμάτων σεξουαλικής εκπαίδευσης	160
5.2.1. Θετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή προγραμμάτων ολοκληρωμένης σεξουαλικής εκπαίδευσης	164
5.2.2. Δείκτες σεξουαλικής υγείας των νέων στην Ελλάδα . . .	169
5.2.3. Οδηγοί ολοκληρωμένης σεξουαλικής εκπαίδευσης: UNESCO και WHO-BZgA	174
5.3. Προγράμματα αποχής και εγκράτειας: Μια σύγκρουση σε ιδεολογικό επίπεδο	177
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΚΕΦ. 5)	185

6. Ο σχεδιασμός προγραμμάτων σεξουαλικής εκπαίδευσης

6.1. Σεξουαλική εκπαίδευση στο σχολικό περιβάλλον	196
6.2. Η στοχοθεσία των προγραμμάτων ολοκληρωμένης σεξουαλικής εκπαίδευσης	200
6.3. Ο ρόλος της βιωματικής / ενεργητικής μάθησης στα προγράμματα ολοκληρωμένης σεξουαλικής εκπαίδευσης	204
6.4. Τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων ολοκληρωμένης σεξουαλικής εκπαίδευσης	211

6.4.1. Προγράμματα που στηρίζονται στη διερεύνηση αναγκών και στην ενεργοποίηση του μαθητικού πληθυσμού	215
6.4.2. Συμπεριληπτικά, κριτικά προγράμματα σεξουαλικής εκπαίδευσης	219
6.4.3. Σεξουαλική εκπαίδευση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα	220
6.5. Σεξουαλική εκπαίδευση σε διαδικτυακό περιβάλλον	222
6.6. Ο σχεδιασμός ενός προγράμματος ολοκληρωμένης σεξουαλικής εκπαίδευσης: Το παράδειγμα του βραβευμένου προγράμματος «Παίζω με τον Φρίξο»	226
6.6.1. «Ακτινογραφία» των εννοιών του προγράμματος με οδηγό την ενεργητική / βιωματική μάθηση	229
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΚΕΦ. 6)	240

7. Υλοποίηση προγραμμάτων σεξουαλικής εκπαίδευσης στην τάξη

7.1. Ο ρόλος και τα προσόντα των εκπαιδευτικών	245
7.1.1. Αξίες και στερεοτυπικές αντιλήψεις των εκπαιδευτικών	249
7.1.2. Οι εκπαιδευτικοί και το κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα για θέματα σεξουαλικότητας και φύλου	251
7.1.3. Πώς απαντάμε στις ερωτήσεις των μαθητριών/-τών για θέματα σεξουαλικότητας και διαπροσωπικών σχέσεων	254
7.2. Η συνεργασία με τους γονείς	262
7.2.1. Διαμορφώνοντας τις συνθήκες επικοινωνίας και συνεργασίας με την οικογένεια	267
7.2.2. Γονείς που προβάλλουν αντιρρήσεις	269
7.3. Αξιολόγηση των προγραμμάτων σεξουαλικής εκπαίδευσης	273
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ (ΚΕΦ. 7)	277

ΕΠΙΛΟΓΟΣ	283
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	285
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	287
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	293